

Балкански ратови

Турско царство је почетком XX вијека потресала политичка војна и економска криза. Балканске земље су увидјеле могућност да коначно Турке протјерају са Балканског полуострва. Након дугих преговора Србија је потписала марта 1912. године савезнички уговор са Бугарском. Том савезу се касније прикључују Црна Гора и Грчка и тако је створен Балкански савез. Тај савез је био офанзивно орјентисан према Турском царству, а дефанзивно према Аустроуграској. Србија и Бугарска су се договориле око територијалног разграничења у Македонији као и око учешћења бугарске војске на маричком, а српске војске на вардарском ратишту. Црна Гора се обавезала да ће започети рат против Турске. Основни циљ рата је био ослобођење хришћанских народа на Балкану, проширивање територија балканских држава и укидање феудалних односа.

Рат је започео октобра 1912. године прекидом дипломатских односа и објаво рата чланица Балканског савеза Турској. Српска војска је напредовала у Македонији (заузели су Куманово, Скопље, Битољ), Рашкој области и Косову. Спојила се са црногорском војском преко сјеверне Албаније. Црногорци су опсјели Скадар. Бугари су у свом надирању заустављени код Једрена. Грчка војска је заузела Солун и Епирску област. Напредовање српске и црногорске војске није било у интересу Аустроугарске која је планирала стварање самосталне албанске државе. Албанија је проглашена у Валони новембра 1912. године. Бугари су из помоћ српске војске заузели Једрене, а Црногорци су Скадар морали препустити Албанији на инсистирање великих сила. На турску иницијативу закључено је примирје 1912. године. Мировни споразум са Турском је потписан 30. маја 1913. године. Турска се морала одрећи свих територија западно од линије Евенос-Мидија, Србији је онемогућен излаз на Јадранско море, а Албанија је стављена под међународни протекторат. Србија је повратила сјеверни дио старе Рашке и Косово. Ускоро ће се интереси Бугарске и Србије сукобити око Македоније. Првим балканским ратом завршена је борба балканских народа за ослобођење од турске власти, а такође су укинута и феудални односи у балкански земљама чиме су створени услови за бржи привредни развој.

Нерјешена питања из Првог балканског рата била су основни узрок за избијање Другог балканског рата. Бугарска је тражила за себе највећи дио Македоније, а Аустроугарска је подржавала бугарске претензије према Грчкој, желећи да разбије Балкански савез у чему је и успјела. Србија и Грчка, угрожене од стране Бугарске, склопиле су нови савез којим се прикључила и Црна Гора. Нападом бугарске војске крајем јуна 1913. године на положаје српске и грчке војске започео је Други балкански рат. Након, тога, као противници Бугарске, у рат се укључују и Турска и Румуније чиме је субина Бугарске практично запечаћена. Послије више од мјесец дана борби на итервенцију великих сила заустављен је сукоб. Мир је закључен 10. септембра 1913. године у Букурешту. Србија је добила сјеверни дио Рашке, Косово, Вардарску Македонију; Црна Гора се проширује на градове Беране, Бијело Поље, Пљевља, Рожаје, Плав, Гусиње, Пећ, Тузи и дио Скадарског језера. Грчка је добила Егејску Македонију и дио западне Тракије, а Бугарска Пиринску Македонију.

